Nr 19

Finansutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1972: 42 angående fortsatt valutareglering jämte motioner.

Propositionen

Kungl. Maj:t har i propositionen 1972: 42 under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 mars 1972

1. begärt riksdagens samtycke till att Kungl. Maj:t med stöd av 1 § tredje stycket valutalagen förordnar, att vad som föreskrivs i 2 § första stycket 1, 2 och 4—7, 5 § 1 och 3 samt 9 § samma lag skall äga fortsatt tillämpning under tiden den 1 juli 1972—den 30 juni 1973,

2. velat inhämta riksdagens yttrande över ett inom finansdepartementet upprättat förslag till kungörelse om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959: 264).

Innebörden av vad som föreslås i propositionen är att riksdagens samtycke begärs till förordnande om fortsatt valutareglering för tiden den 1 juli 1972—den 30 juni 1973 med samma omfattning som den nu gällande valutaregleringen. En närmare redogörelse för ifrågavarande författningsbestämmelser återfinns i propositionen 1968: 55, s. 3—8.

Förslaget till kungörelse har följande lydelse:

Förslag till

Kungörelse om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959: 264)

Härigenom förordnas, att valutaförordningen (1959: 264), som enligt kungörelse (1971: 147) gäller till utgången av juni 1972, skall äga fortsatt giltighet till utgången av juni 1973.

Motionerna

Utskottet har i detta sammanhang behandlat

dels den i anledning av propositionen väckta motionen 1972: 1559 av herr Löfgren m. fl. (fp) vari hemställs att riksdagen måtte hemställa till Kungl. Maj:t om en översyn av valutalagstiftningen i syfte att, när faktiska möjligheter föreligger, uppnå en liberalisering av densamma,

dels följande vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

1972: 294 av herr Bohman m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att Kungl. Maj:t förelägger riksdagen förslag om en avveckling av valutaregleringen,

1972: 820 av herr Sjönell (c) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om en översyn av valutaregleringen i syfte att underlätta terminshandeln med valutor i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motionen 1972: 1559 hävdas att det med hänsyn till det rådande läget är fördelaktigt att ha ett visst grundskydd, som bl. a. valutaregleringen ger. Det avgörande i sammanhanget är dock hur valutaregleringen tillämpas. Det är viktigt att den praktiska tillämpningen görs så att den underlättar en smidig betalningsförmedling som gagnar det internationella varu- och tjänsteutbytet. Man begär därför en översyn av valutalagstiftningen i syfte att uppnå en liberalisering av densamma.

I motionen 1972: 294 anförs att vårt lands möjligheter att få del av den snabba tekniska utveckling som sker utomlands och få tillgång till utländska marknader i hög grad är beroende på möjligheterna till fria kapitalrörelser. Den fortgående internationaliseringen av företagandet ställer naturligt motsvarande krav på en internationalisering av kapitalförsörjningen. Det är därför enligt motionärerna angeläget att på sikt eliminera de hinder som reses av valutaregleringen mot ett naturligt och rationellt utbyte av kapital mellan Sverige och omvärlden.

I motionen 1972: 820 framhålls att det allmänna syftet med valutaregleringen är att trygga en lugn utveckling på valutaområdet. Denna funktion måste fortfarande tillmätas stor betydelse liksom de möjligheter valutaregleringen ger till kontroll av olika former av internationella kapitalplaceringar och investeringar. Behovet av liberalisering är enligt motionärens mening för närvarande störst beträffande den s. k. terminshandeln med valutor. Bankernas handlingsfrihet begränsas här av flera olika regler. Det är önskvärt att både hindren för multilaterala terminsaffärer mjukas upp och att de tidsgränser som gäller för bilaterala affärer omprövas.

Utskottet

Den svenska valutareserven har nu återhämtat sig från 1969 års kraftiga åderlåtning och utgjorde vid slutet av februari närmare 6 miljarder kr. Samtidigt står det klart att riskerna för nya valutapåfrestningar ingalunda eliminerats. Fjolårets kris i det internationella betalningssystemet utgjorde en allvarlig påminnelse härom.

Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet att riksdagen samtycker till fortsatt förordnande om valutareglering och avslår yrkandet i motionen 1972: 294 om avveckling av valutaregleringen.

Yrkandena i motionerna 1972: 1559 och 1972: 820 är betydligt mindre långtgående.

Beträffande det förra motionsyrkandet — om en översyn av valuta-

regleringen i syfte att, när faktiska möjligheter föreligger, uppnå en liberalisering av densamma — vill utskottet liksom i sitt betänkande FiU 1971: 18 erinra om att valutaregleringen fortlöpande anpassas till ändrade förhållanden. Som exempel kan nämnas att riksbanken i april 1971 och februari 1972 genomförde betydande lättnader i tillståndsgivningen, när det gällde återköp av svenska värdepapper från utlandet och svenska emigranters överföringar av medel till utlandet. Den granskning av kvarstående svenska valutarestriktioner som skett inom OECD har lett till att organisationen ånyo godkänt en fortsatt tillämpning för Sveriges del av undantagsbestämmelserna i gällande betalningsstadgor. Under dessa omständigheter föreligger enligt utskottets uppfattning inte något behov av en särskild översyn av valutalagstiftningen.

Vad beträffar reglerna för terminshandel med valutor pågår för närvarande — enligt vad utskottet inhämtat — diskussioner mellan riksbanken och företrädare för affärsbankerna. Härmed torde syftet med motionen 1972: 820 få anses tillgodosett.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställer utskottet

1. att riksdagen samtycker till att Kungl Maj:t förordnar om fortsatt valutareglering i enlighet med vad som förordas i propositionen 1972: 42,
2. att riksdagen beträffande det vid propositionen fogade förslaget till kungörelse som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,
3. att riksdagen avslår motionerna 1972: 294, såvitt nu är i fråga, 1972: 820 och 1972: 1559.

Stockholm den 18 april 1972

På finansutskottets vägnar
SVEN EKSTRÖM

Närvarande: herrar Ekström (s), Löfgren (fp), Knut Johansson i Stockholm (s), Franzén (s), Burenstam Linder (m), Larsson i Karlskoga (s), Åsling (c), Wirtén (fp), Josefsson i Halmstad (s), Fågelsbo (c), Arne Pettersson i Malmö (s), Brundin (m), fru Thorsson (s) och herr Lindahl (s).

Reservation

av herrar Löfgren (fp), Burenstam Linder (m), Åsling (c), Wirtén (fp), Fågelsbo (c) och Brundin (m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Mot denna" och på s. 3 slutar med "anses tillgodosett" bort ersättas med text av följande lydelse:

"Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet att riksdagen samtycker till fortsatt förordnande om valutareglering.

Att utskottet i nuvarande läge tillstyrker propositionen innebär inte något ställningstagande till förmån för ett bibehållande av den nuvarande valutaregleringen på längre sikt. Så snart tillfälle åter yppar sig är det angeläget att ånyo liberalisera den svenska valutapolitiken. Härigenom skulle svenska företags konkurrensförmåga på internationella marknader förstärkas. Därmed förbättras möjligheterna att hålla en hög och jämn sysselsättning.

Utskottet noterar att riksbanken genom de lättnader som genomförts i april 1971 och februari 1972 beträffande återköp av svenska värdepapper från utlandet och svenska emigranters överföringar av medel till utlandet åtminstone i dessa avseenden nu åter uppfyller sina åtaganden enligt OECD:s betalningsstadgor. Det är angeläget att vi även i övrigt så snart som möjligt återgår till våra ursprungliga åtaganden enligt dessa stadgor.

För att förbereda en framtida liberalisering av den svenska valutalagstiftningen bör redan nu en översyn av densamma påbörjas. Härvid bör eftersträvas att få så enkla och enhetliga och för allmänheten lättbegripliga regler och föreskrifter som möjligt. Den nuvarande utformningen av valutaregleringen lämnar enligt utskottets uppfattning åtskilligt att önska i dessa hänseenden. Översynen torde lämpligen ske i samarbete med valutabankerna.

Utskottet noterar att överläggningar mellan riksbanken och Bankföreningen pågår om en utvidgning av möjligheterna till terminsaffärer i valutor. Det bör understrykas att det med nuvarande oroliga förhållanden på valutamarknaden är betydelsefullt att förbättrade villkor i dessa avseenden skapas."

dels att utskottets hemställan under 3. bort ha följande lydelse:

"3. att riksdagen i anledning av motionerna 1972: 294, såvitt nu är i fråga, 1972: 820 och 1972: 1559 hos Kungl. Maj:t anhåller om en översyn av valutalagstiftningen i syfte att, om faktiska möjligheter finns, uppnå en liberalisering av densamma."

MARCUS BOKTR. STHLM 1972 720045